

• משהו לנפש •

פנינה מפרשת השבוע

פרשת כי תבא מודים אנחנו לך

את פרשת כי תבוא אנו פותחים עם מצוות הביכורים. מצווה בה בעל מטע, שדה או כרם, לוקח את פרי אדמתו הראשון ומביא אותו לבית המקדש. טרם הגשת פירות הביכורים לכהן ישנה מצווה מיוחדת להתוודות. לומר מילים של הודאה המסכמים את התהליך ההיסטורי של עם ישראל מאז יעקב בבית לבן, עבור דרך שעבוד מצרים והגאולה ועד להגעה המיוחלת אל הארץ המובטחת בה איש יושב תחת גפנו ותחת תאנתו.

המילה 'הודאה' שמגדירה את הדברים שיש לומר לפני הבאת הביכורים פותחת לנו פתח להבנה מעמיקה של המושג הודאה בכללותו. הגמרא המסכת בבא קמא מלמדת כי ישנם חובות-ממוניים החלות על אדם כקנס. לדוגמה, אדם שגנב חפץ מחויב כמובן להחזיר אותו אך בנוסף חלה עליו חבות ממונית לתשלום כפול, תשלום נוסף בשווי החפץ הגנוב. קנס זה חל עם אדם שנתפס או נתבע בבית הדין, אך אם אדם ממהר להופיע בפני בית הדין ולהודות על מעשהו הרי שהוא נחשב 'מודה בקנס'. מודה בקנס, על פי הכלל ההלכתי, פטור.

ברם, את פטור זה מסייגת הגמרא בשים לב לסוג ההודאה. הודאה שפוטרת מקנס היא רק הודאה שטומנת בחובה חיוב ממוני. רק הודאה שכוללת לקיחת אחריות ויש לה משמעות מחייבת נחשבת הודאה משמעותית. ההגדרה הזו משליכה על ההזדמנויות השונות בהן אנו משתמשים במונח הודאה. הודאה ללא מחויבות אינה הודאה.

גם האדם שמגיע לפני ה' וסלו בידו מודה. הוא מודעה על העבר, מתפלל על העתיד ומוסיף התחייבות פנימית. התחייבות ללכת בדרכי ה', לשמור את מצוותיו וללכת בכל חוקיו. רק להודאה כזו יש משמעות. רק הודאה שאינה נשארת מן השפה אל החוץ אלא הופכת למעשה מחייב, התחייבות פנימית ומשמעותית שהופכת את ההודאה לאבן דרך בחייו של האדם.

במוצאי השבת יצטרפו בני עדות אשכנז לאמירת הסליחות כהכנה לראש השנה ויום הכיפורים. הסליחות על חטאי השנה שעברה פותחות בהודאה. הודאה על מה שהיה, על הנפילות, על האתגרים ועל הבחירות השליליות. פרשת השבוע מלמדת אותנו כי הודאה אמיתית אינה יכולה להסתפק רק באמירת אמת. אי אפשר להישאר במישור של הכרה בעובדות בלי לקבל החלטה משמעותית, מחייבת ומשנה דרך.

כאשר נעמוד בסליחות, נישא כפינו אל א-ל בשמים ונבקש סליחה ומחילה, נזכור שבהודאה אנו מבקשים גם להתחייב על הטבת הדרך, על עשיה חיובית ונכונה יותר ועל ניסיון להידבק בתורת ה' ובדרך המצוות. רק הודאה אמיתית, מחייבת, כזו שמשליכה על חיינו באופן מיידי, היא הודאה שתתקבל לרצון ותסייע לנו לצאת זכאים בדין, להיכתב ולהיחתם בספרם של צדיקים גמורים.

שבת שלום!
אליהו אילני